

Lakivaliokunnalle

Lausunto
5.5.2026

1/2

Viite HE 72/2026 vp

HE LAEIKSI YDINENERGIALAIN SEKÄ RIKOSLAIN 34 LUVUN 6 §:N MUUTTAMISESTA

Esityksessä HE 72/2026 vp ehdotetaan kumottavaksi ydinräjähteet kieltävä ydinenergalain (990/1987) 4 § ja siihen liittyen lain 69 §:n 2 momentin viittaussäännöksen teknisluonteista muuttamista sekä rikoslain (39/1889) 34 luvun 6 §:n ydinräjähdeterikosta koskevan sääntelyn täydentämistä. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys ydinenergalaksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 24/2026 vp). Esityksen mukaan ydinenergalaki uudistettaisiin kokonaisuudessaan ja voimassa oleva ydinenergalaki kumottaisiin. Ehdotetun ydinenergalain 6 § vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 4 §:ää. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Voimassa olevan ja ehdotetun ydinenergalain tavoitteena on niiden 1 §:n mukaan muun muassa varmistaa, että ydinaseiden leviämistä ei edistetä. Ydinmateriaalivalvonta on ydinaseiden leviämisen kannalta keskeinen, ja tältä osin sääntely perustuu Euroopan atomienergiyhteisön perustamissopimukseen (SopS 103/1994) ja muihin Suomea velvoittaviin ydinalan kansainvälisiin sopimuksiin. Säteilyturvakeskus valvoo ydinenergalain säännösten noudattamista.

Ydinmateriaalivalvonnasta säädetään voimassa olevassa ydinenergalaisissa olevien valtuussäännösten perusteella ydinenergia-asetuksessa (161/1988), etenkin asetuksen 2, 2 a, 3, 6, 7 a–7 c, 11, 15 ja 17 luku sisältävät ydinmateriaalivalvonnan kannalta keskeisiä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä. Ehdotetun ydinenergalain 11 §:ssä säädettäisiin ydinmateriaalivalvonnan yleisistä velvoitteista ja II osassa ydinmateriaalivalvonnan kannalta keskeisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Jos ydinräjähdekieltöä koskeva 6 § poistettaisiin ehdotetusta ydinenergalasta, olisi esityksen HE 72/2026 vp lausuntopalautetta koskevassa 6 jaksossa selostetun mukaisesti tarpeen

muokata ehdotettua ydinenergialain 11 §:ää. Työ- ja elinkeinoministeriö on yhteistyössä puolustusministeriön kanssa valmistellut muokausehdotuksen, jonka valmistelun yhteydessä on kuultu Säteilyturvakeskusta.

11 §

~~Ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet~~

Ydinräjähteiden leviämisen estäminen ja ydinmateriaalivalvonta

Ydinenergian käytössä on huolehdittava ydinaseiden ja muiden ydinräjähteiden leviämisen estämisestä.

Ydinenergian käyttö on suunniteltava ja toteutettava siten, että ydinaseiden **ja muiden ydinräjähteiden leviäminen estetään** ja ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään.

Ehdotetun ydinenergialain 402 §:n 3 momentissa on viittaussäännös ydinräjähderekosta koskevaan rikoslain 34 luvun 6 §:ään ja rikoksen valmistelua koskevaan 9 §:n 2 momenttiin. Tältä osin esityksen HE 72/2026 vp mukaisella rikoslain 34 luvun 6 §:n muutosehdotuksella ei ole vaikutusta.

Lopuksi muutama huomio tuontia koskevasta käsitteestä. Ehdotetun ydinenergialain 5 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan tuonnilla tarkoitettaisiin tuontia Suomeen Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelta, 10 kohdan mukaan viennillä vientiä Suomesta Euroopan tullialueen ulkopuolelle ja 11 kohdan mukaan siirrolla Euroopan unionin tullialueen sisällä tapahtuvia siirtoja. Voimassa olevassa ydinenergiaissa ei tällaista erottelua tehdä, vaan sääntely kohdistuu tuontiin, johon sisältyvät myös Euroopan unionin tullialueen sisällä tapahtuvat siirrot, ja vastaavasti vientiin.

Rikoslain 34 luvun 6 §:ssä ja samoin siihen ehdotetussa uudessa 4 momentissa säädetään ydinräjähteiden tuonnin /tuomisen rangaistavuudesta, jolla tarkoitettaneen myös Euroopan unionin tullialueen sisällä tapahtuvaa siirtoa Suomeen. Tuonti/vienti ja siirto/siirtäminen näytävät kuitenkin olevan eriytetty toisistaan ainakin osittain rikoslain 41 luvun 1 §:ssä (ampuma-aserikos) ja 11 §:ssä (räjähderekos), 46 luvun 1 §:ssä (säännöstelyrikos), 3 a §:ssä (pakoterikos) ja 11 §:ssä (puolustustarvikkeiden maastavientirikos), 48 luvun 1 §:ssä (ympäristön turmeleminen) ja 5 §:ssä (luonnonsuojelurikos).

Anja Liukko
hallitusneuvos